

Õiguskantsler

Indrek Nuut
Malsco Law Office OÜ
Indrek@malsco.ee

Teie nr

Meie 18.02.2019 nr 6-2/181561/1900873

Nõuded meresõidupraktika kohta

Austatud Indrek Nuut

Palusite kontrollida Vabariigi Valitsuse määruse „[Laevapere liimete koolitus- ja kvalifikatsiooninõuded ning diplomeerimise kord](#)“ § 51 lõike 1 punkti 3 põhiseaduspärasust. Selle sätte kohaselt peab üle 3000-tonnise kogumahutavusega laeva kapteni diplomi saamiseks tegema meresõidupraktika vähemalt sama kogumahutavusega laeval.

Nõue sooritada üle 3000-tonnise kogumahutavusega laeva kapteni diplomi saamiseks ka praktika sellisel laeval ei ole ilmselgelt ebaproportsionaalne. Kahtlemata on võimalik kutse andmist korraldada mitmel viisil ja erinevaid nõudeid järgides, ning ilmselt ei ole ainuõiget viisi, kuidas kutse taotleja pädevust kontrollida. Seetõttu ongi siin jäetud riigile õigus nõudeid kehtestada. Arvestades seda, et valdkonna asjatundjad on selle meresõidupraktika nõude heaks kiitnud, ei näe õiguskantsler võimalust tehtud valikusse sekkuda.

Kõnealune säte jõustus 1. veebruaril 2018. Varem kehtinud korra järgi võis 3000-tonnise kogumahutavusega laeva kapteni diplomi saamiseks teha praktika ka 500-tonnise või suurema kogumahutavusega laeval. Määruse [seletuskirjas](#) on muudatust põhjendatud sellega, et sätte varasem redaktsioon oli vastuolus [meremeeste väljaõppe, diplomeerimise ja vahiteenistuste aluste rahvusvahelise konventsiooniga](#) (International Convention on standards of training, certification and watchkeeping for seafarers – edaspidi STWC konventsioon).

STWC konventsioonis sätestatud miinimumnõuetest ei tulene, et praktika peab olema sooritatud sama suure mahutavusega laeval. Sellest hoolimata võib riik kehtestada ka rangemad piirangud. Seega on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium põhjendanud kõnealust muudatust seletuskirjas valesti. Puudused seletuskirjas ei tähenda siiski, et määrukses kehtestatud nõue on põhjendamatu ja ebaproportsionaalne.

Kuivõrd sätte kohasust saab hinnata üksnes valdkondlike eriteadmiste põhjal, pöördusime selgituste saamiseks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ja Veeteede Ameti poole. Veeteede Amet edastas ka Eesti Kaptenite Klubi ja reederite seisukohad.

Nõue sooritada meresõidupraktika kindla mahutavusega laeval piirab kahtlemata võimalust vabalt valida kutse- ja tegevusala ning õigust eneseteostusele. See nõue on aga kehtestatud

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

meresõiduohutuse ja merekeskkonna kaitseks. Need on väärtused, mis kaaluvad üles üksikisiku vaba eneseteostuse ning kutse- ja tegevusala valimise õiguse. Olulised on nii teadmised kui ka kindla mahutavusega laeval omandatud praktilised töökogemused. Seetõttu peetakse diplomi andmisel oluliseks veenduda, et inimene oleks tõepoolest ka võimeline suuri laevu juhtima ning seejuures on nüüd suurem kaal meresõidupraktikal.

STWC konventsioonist lähtuvalt võivad riigid ise otsustada, mis tingimusi praktika sooritamise kohta kehtestada. Mõnes riigis on reederitel suurem roll selle tagamisel, et piiranguteta laeva juhiks piisavalt põhjalike teadmiste ja kogemustega inimene, ning riigi kehtestatud piirangud reguleerivad praktika pikkust. Praktikas ei ole tõenäoline, et reeder usaldaks laeva juhtimise inimesele, kellel puudub suurema kui 3000-tonnise kogumahutavusega laeva juhtimise kogemus. Sageli on kehtestatud veel nõue läbida lisatäienduskursus ja/või märgitakse meresõidudiplomi või kutsetunnistuse kinnituslehele spetsiifilised piirangud (laeva tüüp, kogumahutavus jne) lähtuvalt isiku meresõidupraktikast.

Mitmes riigis, sealhulgas Eestis, on riiklikult määratud nii praktika pikkus kui ka praktika sooritamise koht. Praktikakoha kohta on kehtestanud piirangu veel näiteks Läti, Leedu, Soome ja Rootsi. Seega ei ole alust arvata, et Eesti meremeeste konkurentsivõimet on võrreldes teiste riikide meremeestega nõrgendatud. Veeteede Ameti ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumi seisukohta toetab nii reederite kui ka Eesti Kaptenite Klubi arvamus.

Asjaolu, et meresõidupraktika nõue on kehtestatud määrusega, mitte seadusega, ei muuda kõnealust sätet põhiseadusvastaseks. Seadusega ei ole võimalik kõike detailselt reguleerida. Tegemist ei ole ka küsimusega, mida peaks tingimata otsustama Riigikogu. See, millisel määral küsimust seadusega reguleeritakse, sõltub küsimuse olulisusest. Näiteks ei sätesta ka kõrgkooliseadus, kui kaua peab õppima, et saada arhitektiks või arstiks, samuti ei sätesta see nõudeid praktika ega residentuuri kohta. Need nõuded on kehtestatud seadusest alama aktiga.¹

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Lisa: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumi ja Veeteede Ameti vastused koos lisadega

Kristi Lahesoo 693 8409
Kristi.Lahesoo@oiguskantsler.ee

¹ Vt nt Vabariigi Valitsuse määrusega kehtestatud arstiõppe, loomaarstiõppe, proviisoriõppe, hambaarstiõppe, ämmaemandaõppe, õeõppe, arhitektiõppe ja ehitusinseneriõppe [raamnõuded](#) ja [kõrgharidusstandard](#).